

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

III. Simulata & tecta conscientiaë explicatio & redditio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

CAPVT III.

*Simulata & tecta conscientiae explicatio
& redditio.*

Malum eo nocentius, quòd à filiali in Superiorem tanquam patrem ac medicum refectione, omnis bona certaque, ac secura gubernatio pendeat. Vnde fit, vt huius defectu neque curentur nocitura vulnera, & mortem sæpe allatura; neque vitentur damna corpori vniuerso inferenda; neque prudens, ac sine insigni aliqua clade diu consistere gubernatio possit. Committuntur munia, quibus credenda non erant, conijcitque non raro suos in salutis discrimina Superior, morborum ac propensionū suorum ignarus.

Et fanè vt nihil difficilius est, etiam peritissimo medico, longaque rerum ac ætatis experientia docto, quàm ignoratos ægrientium morbos aggredi, & ad quorum refectionem, siue noxia vere cundia, siue simulandi studio, siue pertinaci silendi obfirmatione, obmutescit æger, premitq; secum mala; ita nihil facilius, quàm cognitas perspectasque infirmitates, earumque causas depellere. vt morbi certa
cogni-

cognitio, medico certa propè curatio fit: at ignarus morborum fluctuabit, & pro salutaribus perimentia sæpe medicamenta propinabit. calentibus opus est? porriget frigida. humectantibus æger indigebit? siccantia præbebit. Idem eueniet in animarum medico. didicit morbos? remedia ad manum sunt, siue noxiorum subtractione, siue profuturorum propinatione.

Et cùm in omni animorum morbo plurima veterum in vtramque partem existant documenta, & exempla; non erit Superiori morborum conscio difficile ea præscribere, quæ salutaria cum primis futura sunt. vt seiuisse suorum morbos propè curasse sit; cùm contrà ex illorum ignoratione nulla non mala nasci procliue sit.

Sanè prudentem omnem gubernationem ex hac suorum cognitione pendere nemo non videt; cùm reliqua omnis gubernatio ex ignoratione nata, fortuita sit, & mille lapsibus exposita; vt in qua nihil certò, nihil tutò, nihil solidi statui possit. fortunæ nimirum cõmittēda sunt omnia. Nam licet ex externo suorum conuictu, colloquiis, domestica consuetudine, familiarium etiam indagatione, multa solers prudensque Superior colligat; plurima

ma tamen ignorabit. cum pauci morbos suos prodant, tegant plerique: & ferè grauiſſimi altè habitant, ac in imo latent, viſceribus implexi; leuioreſ prorumpunt foras. mortem allatura intimis præcordiis clauduntur, nec niſi cum interitu reteguntur.

Cauſa ferè mali huius in Superiore reſidet. qui ſi paternum in omnes affectum explicabit, expandetque matris viſcera vberaque, nullo negotio filialem in ſe ſubditorum affectum prouocabit. creſcit enim cum amore fiducia. neque facile ſe generoſus animus in hac mutua amorum prouocatione vinci patietur. Quare ſi Superior genuinos, veri que patris ſinus expandent, in omnem fiducia reſectionem inferiorem incitabit; maximè vbi illum non tantùm patrem & medicum, ſed fiſſimum commiſſorum ſibi cuſtodem ſenſerit, creditaque ſibi arctiſſima æternùm cuſtodia ſeruantem. plurimùm enim in inferioribus valet concepta hæc de Superioribus concreditorum infracta firmitas, & ſecretorum tenacitas. Proderit etiam vel inter prima, ſi à fidenti inferiorum conſcientiæ animique reſectione, propenſos in ſe Superiorum animos ſenſerint, ac peculiare teneroſque patrios in

ſe

se illorum affectus experti fuerint, ac plus etiam quàm antè benevolentia ac fiducia. dici enim non potest, quantum his crescat amor, fidesque morborum animi, nudaque sinceraque, omni fuce & simulatione seposita, relectio.

Altera mali causa, ab arrogantia metuque ab hac nato proficiscitur. cum veremur, ne si quæ animum premunt vulnera aperuerimus, sinistram Superiores opinionem induant, decedatque non parum de veteri in nos affectu, aut de concepta virtutis opinione, minusque iam aut solita committant, aut à maioribus dignioribusque auocent.

Ab innata etiam quadam animi in omnes, aut certos Superiores diffidentia, aut pusillanimitate, noxius hic timor, qui candorem hunc sistit, nascitur. Et sanè nisi fastum hunc exuerit inferior, metum illum nunquam deponet. Nihil hinc periculi foret, si humilitatis amor obsedisset. gauderet enim talis contemptu, & causas vltro depressionis inueniret & suggereret. aut sanè si firma in Deum fiducia occupasset animum, qui nunquam permittit fidentem sibi in fraudem duci, non magno hinc opus esset molimine: cum enim inferior Superiori Dei vices gerenti mor-

morbos aperiat, fieri non potest vt permittat hunc Deus dolis circumueniri, quòd si tamen permiserit fraudi hunc alicui candorem esse, certò sibi qui damnum passus est persuadeat, locupletiore longè mercede hanc in Deum fiduciam remunerandam.

Quòd si pergat inferior Superiorē animorum medicum morbos suos celare, nihil propiùs, imò necessum omnino est, vt politicum quendam spiritum plenis faucibus hauriat, consilia resque suas vario artificio tegat; probitatem, pietatemque simulet; valetudinem bonam verbis vultuque; mentiatur, cùm extrema sæpe, mortemque vulnera intentent. audiat Sapien-

Prou. 12. *tem: Via stulti recta in oculis eius: qui autem*
Eccli. *sapiens est, audit consilia. & illud: Fili sine con-*
32. *silio nihil facias, & post factum non pœnitebit.*
 quanto magis audiet consilia Superioris inferior, parentis filius, infirmus medicus, idque in re salutis?

Remedia.

A Superiore ferè petenda, vt paterna beneuolentiæ ostentatione, affectu in se fiduciamque suorum excitet, beneficiis etiam prouocet, adeoque ad ea mu-

nia promotione, à quibus periculum inferiori non creetur.

Proderit etiam faciles benignasque in omni ad se recurſu aures præbere, vltro etiam non rarò compellare, fiduciamque ostentare, aditumque in omnem retegendi ſe libertatem ſternere, nulloque vel minimo ſigno aut diffidentiam præ ſe ferre, aut è concredit ſibi timorem.

Inculcanda rei huius vtilitas neceſſitaſque, ſiue in exhortationibus publicis, ſiue in priuatis colloquiis, maximeque in domeſticis conferentiis, vel à Præfecto ſpiritus, aliis que inſtituti peritis & amantibus. aperienda incommoda damnaque è noxio ſilentio nata, exempliſque illorum confirmanda, qui ab imprudenti verecundia, vel à timore & inani diffidentia, vel celandi ſua ſtudio, ad perpetuam animi inquietudinem, ac tandem ad vocatiſſimæ ſuæ deſertionem deueniunt, in carnem ſimiliaque vitia prolapſi.

Exemplis deinde magnorum virorum, qui grauiffimis aliquando in omni vitiorum genere tentationibus pulſati, poſt plurima fruſtra tentata remedia, in vna mali ſui reſtectione ſalutem reperiunt. Nec veriti non pauci ſunt, publicatiſſimam etiam libris, palàm quibus iactati fuerant,

M dæ

dæmonum insidias aperire, quidam etiam lapsus suos, aut lapsui pericula proxima.

Excitandi deinde, & ad animi sui morbos periculaque aperienda prouocandi erunt, exemplis morborum corporis, quorum verecunda, & oculis etiam nostris pudibunda, grauitate mali victi, medicis adeoque & hostibus retegimus: quo magis idem faciendum Superiori ac patri in animi morbis, corporis morbis longè perniciosioribus, vt à quibus beata infelixque pendeat æternitas, nulla postmodum arte reparanda. Serio in hanc rem Gre-

In Past. p. 2. c. 1. gregorius: *Quisquis intrare æternitatis ianuam nititur, tentationes suas menti Pastoris indicet. & in Vitis Patrum: Ne abscondas cogitationes tuas: ita enim confusus immundus spiritus discedet à te. Nihil enim ita confundit demones, eorumque virtutem allidit, quam quis secreta cogitationum reuelet Patribus sanctis.*